

TANTÁRGYI ADATLAP

[0](#)

I. Tantárgyleírás

Szociológia (mérnök BSc)

Sociology

Neptun-kód	szemeszter	K/V	értékelés	óraszám (e/gy)	kredit	nyelv	tárgyfélév
BMEGT43A002	2017/18	KV	f	2/0	2	magyar	1/1

A tantárgy oktatója

[Szakadát István](#), egyetemi docens
i@syi.hu
Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A tantárgy az alábbi témakörök ismeretére épít

-

Kötelező/ajánlott előtanulmányi rend

-

A tantárgy leírása

A tantárgy a szociológia alapfogalmai cselekvésméleti megközelítésben mutatja be. A kurzus első részében a társadalmi cselekvés értelmezéséhez szükséges fogalmakat tárgyaljuk: szabályszerűség, racionalitás, érték, norma, szokás, érdek, preferencia, motiváció, egyéni és kollektív tudat, közösség, kollektív cselekvés, konszenzus, konfliktus, döntés, társadalmi szerep, reciprocitás, kultúra. Elemezzük még a kényszervezérelt

cselekvéseket is, kitérünk a hatalom- és uralomelméletekre. A részkurzus második részében - játékelméleti eszközökre támaszkodva - bemutatjuk a racionális cselekvések elméletét, amely a kényszermentes helyzetekben racionálisan mérlegelő ember cselekvéseinek elemzésére alkalmas. Az alapjátékok áttekintése után fokozatosan kiterjesztjük a vizsgálódás horizontját, és bemutatjuk, hogy a miként lehet a társadalmi kooperáció jelenségeit megmagyarázni játékelméleti alapon (direkt és indirekt reciprocitás, reputáció, emergens normák).

A tantárgy témakörei

csütörtök
17:15-18:45

heti témakörök

módszertani bevezető, a nyelvi megnyilatkozások típusai, vélemény- és cselekvésbefolyásolás, értékítélet, tényítélet, cselekvésemélet, a cselekvések motívumai, a szabályszerű társadalmi cselekvések példái

2017.09.07

Prezentáció

- [Cselekvéseméleti keret](#)

az ideáltípus fogalma, használata a tudományos magyarázatokban, tudás, hit, egyéni és kollektív tudat, racionalitás, preferenciafogalmak (archimédeszi és lexikografikus preferencia), az értékek, érzelmek megnyilvánulása az attitűdökben, altruizmus, egoizmus, a norma összetevői, a társadalmi szerepek és a komplementaritás, reciprocitás, társadalmi helyzetek, közösség/kooperáció, harc/versengés, koordináció, cselekvés és döntés kapcsolata

2017.09.14

Prezentáció

- [Cselekvéseméleti keret](#)
- [Érték](#)

kétféle szabályszerűség (rend és szokás), a normatív cselekvések értelmezése, a társadalmi norma fogalma, deontikus logikai kitekintés, a norma típusai, normasértés, társadalmi szankció, jog, konvenció, erkölcs

2017.09.21

Prezentáció

- [Norma](#)
- [Büntetés](#)
- [Szokás](#)

kényszermentes és kényszervezérelt társadalmi kapcsolat, a hatalom és uralom fogalma, hatalomforrások, hatalmi helyzetek

2017.09.28

Prezentáció

- [Hatalom és uralom](#)

2017.10.05

uralomtípusok (karizmatikus, tradicionális, átértelmezett karizmatikus, racionális uralom), bürokráciaelmélet, hatalom és uralom kapcsolata

Prezentáció

- [Uralomtípusok](#)

a politikai cselekvések szabályszerűségei, hatalomkoncentráció, a hatalomkorlátozás történelmi formái, állam, államforma, demokráciaértelmezések, párt, civiltársadalom, kormányzat, önkormányzatiság, választási rendszerek

2017.10.12

Prezentáció

- [Modern politikai rendszer alapfogalmai](#)

1. zh.

kollektív cselekvés, kollektív jószágok, tárgyi környezet, kultúra fogalma, közösség fogalma, szervezet, fegyelem, ideológia, társadalmi változás, társadalmi dinamika

2017.10.19

Prezentáció

- [Kollektív cselekvés](#)

a racionális döntések elmélete, a játékelmélet modellje, fogalomkészlete, egy játszma mint prototípus bemutatása, alapmodell jellemzése, komplementer játékok, szimmetrikus játékok

2017.10.26

Prezentáció

- [Játékelméleti bevezető](#)

alapjátékok bemutatása, sok példával: fogolydilemma, mártír, gyáva nyúl, önkéntes, hős, vezér, szarvasvadászat, háztulajdonos, két koordinációs és két harmónia játék

2017.11.02

Prezentáció

- [Szimmetrikus, egyszeri alapjátékok](#)

a modell kiterjesztése, társadalmi szankció játékelméleti értelmezése, magasabbrendű játékok, aszimmetrikus játékok, többszereplős játékok, társadalmi dilemmák, evolúciós magyarázatok, szimulációs módszerek

2017.11.09

Prezentáció

- [A játékok kiterjesztése \(aszimmetrikus, többszereplős játékok\)](#)

ismételt játékok, a reciprocitás stratégiájának karrierje, direkt reciprocitás, a stratégia fogalma, különböző stratégiák értékelése

2017.11.16

[oktatási szünet](#)

Prezentáció

- [Direkt reciprocitás játékok](#)

2017.11.23

indirekt reciprocitás, reputáció fogalma, reputációs értékelési módszerek bemutatása, presztízs

Prezentáció

- [Indirekt reciprocitás játékok, reputáció](#)

méltányosságelméletek, erősreciprocitás; empirikus játékelmélet; viselkedési közgazdaságtan kísérleti játéka: ultimátumjáték, diktátorjáték, nyilvános javak játéka, bizalomjáték; állatkísérletek

2017.11.30

Prezentáció

- [Méltányosságelméletek, viselkedésgazdaságtani kísérletek](#)

2. zh.

emergens normák, koordinációs helyzetek, a konvenció átértelmezése, társadalmi technikák (elméletei); alkumechanizmusok (alkuelmélet), koalíciós stratégiák (koalícióelmélet), választási algoritmusok (a társadalmi választás elmélete)

2017.12.07

Prezentáció

- [Társadalmi mechanizmusok, algoritmusok, stratégiák](#)

Irodalom

- [Syi, Cselekvéselmélet dióhéjban, Budapest: Typotex, 2008](#)
- Max Weber, Gazdaság és társadalom, I. kötet, KJK, 1987
- S.Nagy Katalin (szerk.): Szociológia közgazdászoknak. Typotex, Budapest, 2007
- S.Nagy Katalin (szerk.): Szociológia mérnököknek. Typotex, Budapest, 2006
- [Syi, syi.hu/cse, Könyvpont – L'Harmattan, 2014](#)

A tananyag online prezentációi: syi.hu/cselekveselmelet.html

A tantárgy oktatásának módja

előadás

II. Tantárgykövetelmények

Pótlási lehetőségek

Az egyetemi TVSZ szerint

Konzultációs lehetőségek

E.714 csütörtök 15:45-17:15

A kurzus teljesítésének feltételei

- 1) Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon való részvétel és a zárthelyi dolgozatok teljesítése.
- 2) A kurzus során teljesítendő feladatok: két, 45 perces zárthelyi dolgozat megírása a 7. és 14. héten.
- 3) Pótlási lehetőségek: a zárthelyi dolgozatokat pótolni lehet a pótlási héten, az óra időpontjában.

Értékelési szempontok

- 1) A tárgy teljesítéséhez mindkét zéhából minimum 7-7 pont megszerzése szükséges a maximális 20-20 pontból.
- 2) A tárgy végső jegye a két részkurzus során szerzett jegy átlaga, felfelé kerekítve. Ha bármelyik részkurzus végeredménye elégtelen, a végső jegy is elégtelen.
- 3) A zárthelyi dolgozatok értékelésekor a definíciós, kifejtős kérdésekre adott válaszok rövid, értelmező kifejtése a fontos.

Értékelés

38-40 pont	jeles (5)	Excellent [A]
34-37 pont	jeles (5)	Very Good [B]
30-33 pont	jó (4)	Good [C]
22-29 pont	közepes (3)	Satisfactory [D]
14-21 pont	elégséges (2)	Pass [E]
0-13 pont	elégtelen (1)	Fail [F]

A tantárgy sikeres teljesítésével elsajátítható kompetenciák

Tudás

- Ismeri a társadalmi cselekvések szabályszerűségeinek leírásához szükséges fogalomokat, a legfontosabb összefüggéseket és elméleteket;
- ismeri az interdependens társadalmi kapcsolatokat leíró játékelmélet alaptéziseit,
- ismeri a társadalmi cselekvés normatív beágyazódását leíró elméleteket,
- ismeri a viselkedés-közgazdaságtan területén végzett legfontosabb kísérleti eredményeket.

Képesség

- Képes önálló tanulás megtervezésére, megszervezésére és végzésére,
- képes megérteni és használni a cselekvéselmélettel, játékelmélettel, normativitással, cselekvésbefolyásolással kapcsolatos témák jellemző szakirodalmát, könyvtári forrásait,
- képes arra, hogy a mindennapi életben felismerje a cselekvéselmélet által elemzett tipikus társadalmi helyzeteket, és a gyakorlatban hasznosítsa az elméletben tanultakat,
- képes használni kreativitását.

Attitűd

- Nyitott a cselekvéselmélet által folyamatosan termelt új információk megismerésére és befogadására;
- együttműködik az ismeretek bővítése során az oktatóval és hallgató társaival,
- folyamatos ismeretszerzéssel bővíti tudását, nyitott az információtechnológiai eszközök használatára.

Önállóság és felelősség

- Nyitottan fogadja a megalapozott kritikai észrevételeket,
- egyes helyzetekben – csapat részeként – együttműködik hallgatótársaival a feladatok megoldásában,
- gondolkozásában a cselekvéseméletet jellemző módszertani individualista megközelítést alkalmazza a társadalmi jelenségek értelmezésére.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

kontakt óra	50%
felkészülés zárthelyire	30%
írásos tananyag elsajátítása	20%
összesen	100%

Tantárgyfelelős

név	beosztás	tanszék
Szakadát István	egyetemi docens	BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék